

УДК 336.14

І.В. Бейдель

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

I.V. Beidel

IMPLEMENTATION OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Питання необхідності об'єднання територіальних громад неодноразово піднімалось протягом історії незалежної України. Існуючий територіальний устрій на базовому рівні (села, слича і міста), який історично склався в Україні і відрізняється великою кількістю невеликих населених пунктів в сільській місцевості, не відповідає європейським нормам та практикам.

На перших етапах обговорення питання про необхідність об'єднання територіальних громад однією з причин висловлювалась інформація про структуру бюджету громад в залежності від населення. Європейська практика свідчить, що типова самодостатня територіальна громада – це приблизно 10 000 мешканців. Для невеликих територіальних громад переважну частину видатків бюджету складають саме видатки на управління, тобто фактично на зарплатню працівників сільської ради. Ніяких видатків на освіту або ЖКГ в малих громадах або немає, або вони дуже незначні. Лише починаючи з 5 тис. населення структура видатків стає більш оптимальною та забезпечує задоволення потреб мешканців. Таким чином, однією з причин приводилась необхідність оптимізації (чи фактичного скорочення) управлінського складу органів місцевого самоврядування за рахунок зменшення кількості рад. Під час обговорень та розробки концепції цей пріоритет змінився, і головним стало проведення об'єднання територіальних громад з метою створення спроможних громад та наближення послуг до мешканців.

Зважаючи на це, можна передбачати що кардинального зменшення управлінців не відбудеться, адже після завершення формування ОТГ формуються і нові виконавчі структури для надання адміністративних послуг в цих ОТГ.

Державна політика України у сфері місцевого самоврядування спирається на інтереси жителів територіальних громад і передбачає децентралізацію влади – тобто передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення [Європейської хартії місцевого самоврядування](#) та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері.

Законодавче підґрунтя для докорінної зміни системи влади та її територіальної основи на всіх рівнях почало формуватися у 2014 році.

Для реалізації положень Концепції та завдань Плану заходів, необхідно було в першу чергу внести відповідні зміни до Конституції України, а також сформувати пакет нового законодавства.

Зміни до Конституції перш за все мали вирішити питання утворення виконавчих органів обласних та районних рад, реорганізації місцевих державних адміністрацій в органи контролю-наглядового типу, дати чітке визначення адміністративно-територіальної одиниці – громади.

За цей час вже сформований і діє основний пакет нового законодавства, впроваджуються першочергові законодавчі ініціативи. До прикладу Закон [«Про добровільне об'єднання територіальних громад»](#) дав змогу почати формувати спроможний базовий рівень місцевого самоврядування. Станом на початок серпня 2018

року створено вже [831 об'єднана територіальна громада \(ОТГ\)](#), з яких [126 ОТГ чекають на призначення перших виборів](#). Більше 7 млн. осіб проживають в ОТГ – це 19,8% від загального населення України. Площа об'єднаних територіальних громад 200 тис. кв. км - 35,8% від загальної площі країни.

До складу цих ОТГ увійшли 3 796 колишніх місцевих рад, що складає 34,7% від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015 р. Ще 7 159 територіальних громад залишилися не об'єднаними, а це 65,3 %. без урахування тимчасово окупованих територій (див рис.1).

Рисунок 1. Динаміка формування територіальних громад.

Такі темпи міжмуніципальної консолідації міжнародні експерти називають дуже високими.

Пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг дозволило делегувати органам місцевого самоврядування відповідного рівня повноваження з надання базових адміністративних послуг: реєстрацію місця проживання, видачу паспортних документів, державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб, підприємців, об'єднань громадян, реєстрацію актів цивільного стану, речових прав, вирішення земельних питань тощо.

Нова законодавча база значно посилила мотивацію до міжмуніципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднують свої зусилля у вирішенні нагальних проблем. Також вже виправдала себе нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів, які отримали певну автономію і незалежність від центрального бюджету. Тому об'єднання громад допоможе вийти на новий рівень європейського життя

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01 квітня 2014 року №333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19.